

Onderwerp Update Spoorgoederenvervoer

Datum	30 januari 2025
Thema programmabegroting	Mobiliteit en infra Industrie, innovatie en infrastructuur
Portefeuillehouder	Ronald ter Hoeven
Zaaknummer	2025-000876

Kennis te nemen van

Het college vraagt de raad kennis te nemen van deze raadsinformatiebrief over de ontwikkelingen rond het spoor(goederen)vervoer over de IJssellijn.

Kernboodschap

De komende decennia is er naar verwachting een groei van het spoorgoederenvervoer. Op dit moment wordt een 'nut en noodzaak'-onderzoek door het Ministerie uitgevoerd. Naar verwachting volgt in 2026 een rapportage van dat onderzoek. Het onderzoek zal ook de nut en noodzaak van extra goederenvervoer van West-Nederland naar Noord-Duitsland in beeld brengen. Afhankelijk van de uitkomsten wordt de behoefte aan een Noordtak van de Betuwelijn in beeld gebracht.

Op korte termijn speelt nu de aanleg van het derde spoor in Duitsland. Dit leidt op dit moment tot een (lichte) toename van het aantal goederentreinen over de IJssellijn. Inwoners ervaren daardoor tijdelijk mogelijk meer geluidsoverlast en trillingen, door die extra treinen.

De gemeente Rheden is alert op de ontwikkelingen en positioneert zich in de relevante regionale overleggen: ambtelijk en bestuurlijk overleg Goederenrouting Noord Oost Europa (GNOE), tevens Kopgroep Spoor. Het college stelt voor met de raad eensgezind op te trekken tegen uitbreiding van het goederenvervoer op de IJssellijn.

Informatiedeling spoor en treinverkeer

Inwoners, ondernemers en raadsleden stellen geregeld vragen over het spoor en goederenvervoer en de hinder die hierdoor ervaren wordt. Om de informatie van diverse thema's overzichtelijk te maken, hebben we een pagina op onze gemeentelijke website gemaakt: [Spoor en treinverkeer - gemeente Rheden](#). Ook staan in [deze Q&A](#) veel antwoorden op vragen binnen thema's zoals Geluid, Trillingen, Aantal (goederen)treinen en Snelheden. Het is ook raadzaam om kennis te nemen van de algemene rollen en verantwoordelijkheden van partijen rondom het spoor in [deze link](#).

Werk aan derde spoor Duitsland: toename aantal goederentreinen

Het is inmiddels gestart; 'de 80weekse'. Door dit langdurige werk aan het spoor in Duitsland zijn er effecten op het spoorgoederen vervoer in heel Midden-Nederland. ProRail heeft infographics gemaakt om de verwachte tijdelijke gevolgen hiervan in beeld te brengen. Ook is er een website: <https://www.prorail.nl/projecten/meer-ruimte-goederentreinen-betuwroute-zevenaar-oberhausen>. Op het kaartje hieronder is te zien wat de effecten zijn van tijdelijk extra spoorgoederenvervoer op de IJssellijn. Die zijn beperkt tot 20 van de 80 weken en de tijdelijke toename van goederentreinen is ook beperkt in vergelijking met andere spoorlijnen in Nederland.

Bron: NOS.nl

Kwalitatieve ontwikkelingen

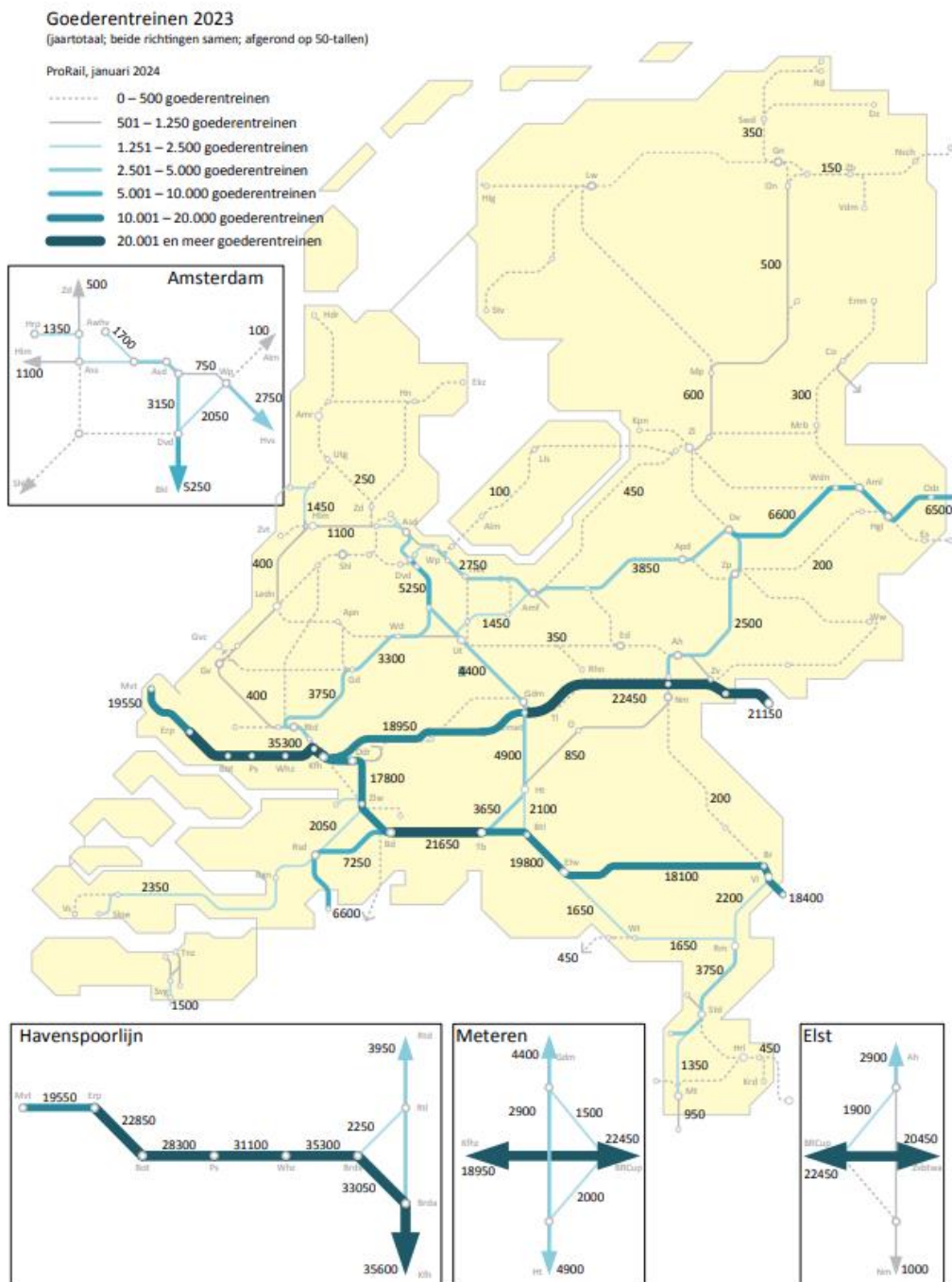
Geluidshinder. Het (trein)verkeer neemt toe. Dit heeft er gelukkig niet toe geleid dat de geluidsoverlast evenredig steeg. Op sommige plaatsen werd het zelfs stiller. Dit is te danken aan diverse maatregelen. Gladde wielen op gladde sporen beperken het geluid van een rijdende trein. De ruwheid van de rails, die kan zorgen voor geluidshinder, is inmiddels onder controle. Ook zijn de treinen in het algemeen zelf stiller geworden, onder meer door het gebruik van kunststof remblokken bij goederentreinen. Deze remblokken zorgen voor gladde wielen.

Lengte. Momenteel mogen goederentreinen maximaal 650 meter lang zijn, maar in de toekomst gaat dit naar maximaal 740 meter. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft in 2022 90 miljoen euro vrijgemaakt voor het aanpassen van de infrastructuur door heel Nederland om langere goederentreinen mogelijk te maken. Momenteel rijden de eerste treinen over enkele proeftrajecten (Betuwelijn en Bentheimlijn).

Goederen. Tot slot verandert de aard van de goederen die per spoor worden vervoerd. Via zogenoemde 'wagenlijsten' weten we wat op het doorgaande spoor vervoerd wordt. Op emplacementen, waar treinen samengesteld en gecontroleerd worden, gebruikt ProRail een apart informatiesysteem.

Er is inzage mogelijk gemaakt of er treinen met gevaarlijke stoffen in de omgeving rijden. Meer informatie over het vervoer van gevaarlijke stoffen is te vinden bij [InfoMil](#), het kenniscentrum van Rijkswaterstaat. In het bijzonder: [Vervoercijfers gevaarlijke stoffen spoor](#).

Figuur 3.2: Aantal goederentreinen in 2023

Bron: ProRail

Gevaarlijke stoffen en Basisnet

Van de goederentreinen die over de IJssellijn gaan, vervoeren er ook een aantal gevaarlijke stoffen. Vanwege vrijheid van vervoer over het spoor is niet duidelijk wanneer dat is en wat de stoffen zijn. In het kader van de rampenbestrijding is in het risicoprofiel van de veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) een ongeval met gevaarlijke stoffen opgenomen. In dit risicoprofiel staat dat de kans dat het gebeurt onwaarschijnlijk is, maar de impact zeer ernstig. De veiligheidsregio bereidt zich hierop dan ook voor.

Voor wat betreft het Basisnet gaat het vooral om de ontwikkelingen in vervoer van gevaarlijke stoffen via het spoor. Rondom de aanbidding van jaarverslagen communiceert het ministerie in kamerstukken hierover. De meest recente treft u aan in het overzicht met websitelinks hieronder. Inspectie leefomgeving en transport (ILT) is verantwoordelijk voor de veiligheid op en rondom het spoor. Zie [hier](#) meer informatie.

Project verbetermaatregelen overwegen Rheden

In 2015 stemde uw raad in met de plannen van ProRail voor de aanpak van de spooroverwegen in onze gemeente. Deze plannen zijn nu in uitvoering of gerealiseerd. Zie bijlage 2 voor de voortgang.

Bron: ProRail

Vervolg

Voorstel is deze raadsinformatiebrieft te bespreken in een beeldvormende/informerende vergadering, waarbij ook enkele gastsprekers worden uitgenodigd van bijvoorbeeld: Veiligheidsregio, ProRail, Regio Arnhem-Nijmegen. Dit moment zal worden gepland in overleg met de raad.

Bijlagen

1. Relevante links
2. Voortgang verbetermaatregelen

Wij vertrouwen erop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester

Bart Drewes,
gemeentesecretaris

Bijlage 1: relevante links

- [Maatregelen tegen overlast van omwonenden bij het spoor](#) (Rijksoverheid)
- [Geluid – trillingen](#) (ProRail)
- [Goederenvervoer over het spoor](#) (Rijksoverheid)
- [Gevaarlijke stoffen](#) (ProRail)
- [Kamerstuk 2021 over robuust basisnet](#) (Rijksoverheid)

Bijlage 2: voortgang verbetermaatregelen

Voortgang verbetermaatregelen overwegen Rheden (stand lijn november 2024)

Via dit memo wordt het bestuurlijk overleg Rheden geïnformeerd over de voortgang van het mede door de gemeente Rheden vastgestelde pakket overwegmaatregelen Rheden (NaNOV) welke is aangevuld met projecten uit het NABO- en PVVO programma.

Voorgeschiedenis

In het zogenoemde NaNOV-programma is destijds onder meer besloten tot het treffen van aanvullende overwegmaatregelen ter vermindering van hinder als gevolg van het groeiende goederenvervoer per spoor. Het programma is vastgelegd in een brief aan de Tweede Kamer van 11 april 2000 (Kamerstuk 22 589, nr. 157). De aanvullende overwegmaatregelen verhogen de verkeers- alsmede de overwegveiligheid.

Voor de gemeente Rheden (verder gemeente) was voorzien om de overweg President Kennedylaan in Velp te vervangen door een onderdoorgang. De impact van die maatregel was echter zodanig dat de gemeente Rheden van dit plan heeft afgezien. De gemeente heeft vervolgens op verzoek van het ministerie van IenW en ProRail een alternatief pakket van overwegveiligheidsmaatregelen laten opstellen door ingenieursbureau Witteveen & Bos passend binnen de doelstelling van NaNOV. Dit alternatief pakket heeft bestuurlijke steun van de betrokken partijen. Deze instemming is schriftelijk vastgelegd via briefwisselingen: brief van College van B&W gemeente Rheden van 20 mei 2015 aan de Staatssecretaris van IenW, brief van Staatssecretaris van IenW van 25 juni 2015 aan het College van B&W gemeente Rheden, brief van gemeente Rheden over raadsbesluit aan ProRail van 26 oktober 2015 en de brief van ProRail Regiodirecteur Noordoost aan het College van B&W gemeente Rheden van 8 december 2015.

Door de gemeente Rheden en het ministerie van IenW is aan ProRail verzocht om een project in te richten dat het maatregelenpakket verder uitwerkt en vervolgens gaat realiseren. Door de programmamanager NaNOV van het ministerie van IenM is aan ProRail verzocht een aanvraag voor een subsidiebeschikking in te dienen voor het totaal beschikbare budget voor de gemeente Rheden opdat voor het eind van 2016 de beschikking kon worden geslagen. Deze beschikking is verleend.

Additioneel aan de overwegen uit het NaNOV programma zijn begin 2020 vanuit het NABO-programma een drietal overwegen aan het project toegevoegd. Eind 2020 is vanuit het PVVO-programma gevraagd om een drietal buiten scope NABO's te saneren.

Voortgang

ProRail pakt het gehele pakket gefaseerd aan.

Fase 1: Reconstructie overweg Groenestraat

De overweg Groenestraat is inmiddels als fase 1 in de zomer van 2021 gerealiseerd en opgeleverd.

nr.	kern	naam spoorwegovergang	samenvatting maatregel
1.	Rheden	Groenestraat	Het verbreden van het voetpad op spoorwegovergang in combinatie met het reconstrueren van het kruispunt en stationsomgeving.

Fase 2a: Een maatregelenpakket met daarin de aanpak van 7 overwegen

In fase 2a zijn in totaal 7 overwegen aangepakt. Deze werkzaamheden zijn in 2022 gerealiseerd en in 2023 afrend.

nr.	kern	naam spoorwegovergang	samenvatting maatregel
1	Rheden	Pinkelseweg (NaNOV)	Overweg is afgewaardeerd naar alleen een overweg voor langzaam verkeer.
2	Rheden	Havelandseweg (NaNOV)	Reconstructie: o.a. het aanleggen van vrij liggende fietspaden op de overweg

3	Rheden	Schaarweg (NaNOV)	Overweg is afgewaardeerd naar alleen een overweg voor langzaam verkeer.
4	Rheden	Middachten (Programma NABO)	Overweg is beveiligen met een mini-AHOB
5	Ellecom	Hofstetterlaan (NaNOV)	Overweg is beveiligen met een mini-AHOB
6	Ellecom	Lange Juffer (NaNOV)	De overweg is opgeheven
7	Dieren	Overpad Station Dieren (NaNOV)	Overpad was reeds gesaneerd. In deze fase is het overpad ook sein technisch opgeheven en niet meer zichtbaar in de systemen van ProRail

Fase 2b: Saneren 4 NABO's en realisatie landbouwsluit Biljoen.

In fase 2b worden er 4 overwegen aangepakt. Oorspronkelijk waren deze onderdeel van fase 2a. Helaas kon destijds niet voldaan worden aan het startvoorwaarden waardoor deze in tijd zijn doorgeschoven. In 2023 is hier NABO Middenweg aan toegevoegd.

Ten aanzien van Biljoen heeft de gemeente Rheden reeds het verkeersbesluit genomen dat er geen gemotoriseerd verkeer (m.u.v. specifiek bestemmingsverkeer) gebruik mag maken van de overweg. ProRail heeft de landbouwsluit nog niet kunnen realiseren aangezien het GLK hiervoor geen toestemming geeft. De verwachting is dat ProRail nog dit jaar een overeenkomst sluit met het GLK met als doelstelling de landbouwsluit in Q1/ Q2 2025 kan realiseren.

Voor de 4 NABO's is de aanbesteding doorlopen. Een aannemer is geselecteerd. Voor mei 2025 zijn deze gesaneerd. Op dit moment zijn de NABO's als gesloten.

nr.	kern	naam spoorwegovergang	samenvatting maatregel
1	Velp	Biljoen (voorheen Lathumseveerweg) - NaNOV	Het aanleggen van een landbouwsluit om de verkeersintensiteit op de overgang te verlagen
2	Ellecom	NABO Middenweg	Saneren NABO is mogelijk doordat een alternatieve ontsluiting is gerealiseerd.
3	Rheden	NABO KM 5.3 – Blauwe laantje (PVVO Programma)	Saneren NABO (o.a. weghalen bevoering en afwerken/ afsluiten van de spoorbaan door het doortrekken van de sloot en/of plaatsen hekwerk.
4	Rheden	NABO KM 5.6 (PVVO Programma)	Saneren NABO (o.a. weghalen bevoering en afwerken/ afsluiten van de spoorbaan door het doortrekken van de sloot en/of plaatsen hekwerk.
5	Rheden	NABO KM 6.5 (PVVO Programma)	Saneren NABO (o.a. weghalen bevoering en afwerken/ afsluiten van de spoorbaan door het doortrekken van de sloot en/of plaatsen hekwerk.

Fase 3: Beveiligen NABO Begraafplaats en saneren NABO Jeugdland/ Schaterland

Deze fase is eind 2023 gerealiseerd en in 2024 afgerond.

nr.	kern	naam spoorwegovergang	samenvatting maatregel
1	Ellecom	Begraafplaats (NABO)	Overweg is beveiligd met een mini AHOB .
2	Ellecom	Jeugdland/ Schaterland (NABO)	Overweg is gesaneerd.

Fase 4: Beveiligen NABO Lentsesteeg

Fase 4 het beveiligen van NABO Lentsesteeg zit volop in de planuitwerking met als doel om deze in 2025 te beveiligen. De NABO is eind 2024 gesloten. Het tijdelijk verkeersbesluit die dit mogelijk maakt loopt tot 1-1-2026. Dit onderwerp staat ter behandeling op de agenda van het bestuurlijk overleg d.d. 14 november 2024.

nr.	kern	naam spoorwegovergang	samenvatting maatregel
1.	Rheden	Lentsesteeg	Het in 2025 beveiligen van de langzaam verkeer NABO Lentsesteeg met een mini AHOB

Resumé

Fase	Scope	Realisatie
Fase 1: niet complexe maatregelen	• Overweg Groenstraat reeds gerealiseerd.	Q3 2021
Fase 2: complexe maatregelen	• Weg & spooraanpassingen aan 5 overweg uit het NaNOV programma • 1 x beveiligen Middachten (NABO programma • 1x beveiligen Hofstetterlaan	2022
Fase 2b	• Landbouwsloot Biljoen • 4x saneren NABO	2025
Fase 3: NABO Begraafplaats en Jeugdland/ Schaterland	• Beveiligen NABO Begraafplaats • Saneren NABO Jeugdland/ Schaterland	2023
Fase 4: Beveiligen NABO Lentsesteeg	• Beveiligen NABO Lentsesteeg	2025